

Un petit cop de colze

Al número 10 de Downing Street, residència oficial del primer ministre britànic, David Cameron, existeix des de fa uns mesos una unitat anomenada Behavioural Insights Team (Equip d'Anàlisi de Comportament), més coneguda com a Nudge Team (Equip del Cop de Colze) –www.behaviouralinsights.co.uk–, que intenta trobar maneres d'incentivar o canalitzar les actituds i les conductes dels britànics mitjançant instruments que no siguin ni coercitius (normes d'obligat compliment) ni tampoc fent servir incentius directament econòmics (subvencions). El que intenten és “donar un petit cop de colze” a la gent dient: “Ei, tu, has pensat que, si fas això, les coses, per a tu i per a tothom, aniran millor?”

Aparentment, no sembla una gran novetat. Podríem confondre fàcilment aquest equip o unitat amb el clàssic gabinet de comunicació o amb el que alguns qualifiquen també de *menjar el tarro*. De fet, ja fa temps que Stephen Lukes va parlar del que ell anomenava “la tercera cara del poder” distingint-la del que seria el poder de fer que les persones facin coses que no farien si algú no els hi manés, o bé aquella altra forma de poder que es basa a impedir que algú decideixi fer alguna cosa que, al que mana, no li convé que faci. Lukes es referia al poder d'influir en la ment i en les percepcions dels altres de tal manera que les persones facin el que el poder vol, però pensant que ho fan de manera voluntària i lliure. El que expliquen, però, és que és la

primera vegada que un govern compta amb una unitat d'aquesta mena. Està formada per especialistes en ciències de la conducta (economistes, psicòlegs, antropòlegs...) que posen el seu coneixement al servei d'objectius socials de caràcter general. Els exemples que fan servir per explicar la seva tasca són d'aquest tipus: fer saber a la gent que s'han endarrerit alhora de pagar els impostos que la majoria ja ha pagat (increment del 5% en la taxa de compliment); preguntar a la gent si farien servir un òrgan que algú ha donat si en tinguessin necessitat (increment de 100.000 nous donants al registre), etc.

Tot plegat no sembla que afecti gaire el que podríem anomenar *nuc-li dur* de les formes de fer política, però, en canvi, ha provocat una notable polèmica entre els especialis-

JOAN SUBIRATS

PROF. DE CIÈNCIA POLÍTICA, IGOP-UAB

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

tes en gestió pública i ètica política. De fet, el que proposen els membres de la unitat és aconseguir que les coses que el govern entén que s'han de fer es puguin implementar més fàcilment, més atractivament i més ràpidament que no pas fent servir els clàssics instruments del garrot (lleis i sancions) i la pastanaga (incentius i subvencions).

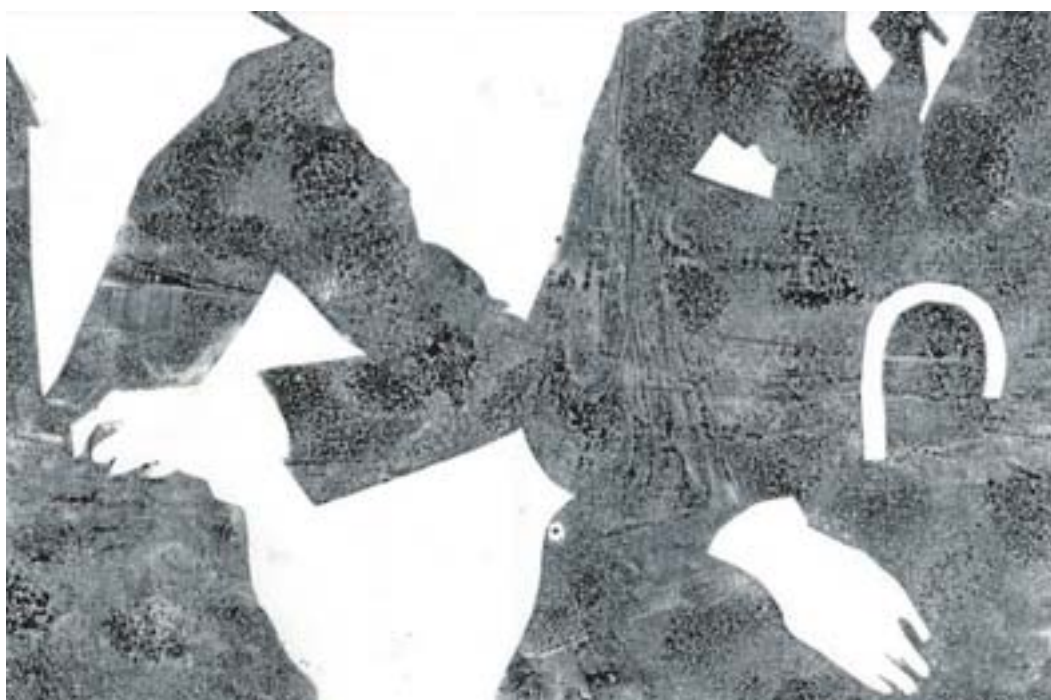
Al centre del debat hi ha –atenció– el dret a decidir o a escollir el que més et convingui. La llibertat consisteix bàsicament a poder decidir el que et convé o no, sense restriccions. Però alhora els poders públics limiten el nostre dret a decidir en certs casos, ja que consideren que hi ha valors i béns superiors que cal protegir i defensar, tot i que, per fer-ho efectiu, això afecti la nostra autonomia. Però, en aquest cas, des de la Nudge Unit ens dirien que ells

no limiten ni forcen res: simplement ens fan saber, amb “un petit cop de colze”, que pensem en el que fem i que, si volem, podem modificar la nostra conducta. Però, què passa amb el dret a no estar-hi d'acord? És a dir, amb el dret a no estar d'acord que altres persones ens diguin, encara que sigui amablement i subtilment, que no fem el que caldria.

Les polítiques que fa un govern expressen el seu punt de vista sobre el que convé que facin els ciutadans i, per portar-ho a la pràctica, té la coerció i els incentius. La seva legitimitat rau en el fet que ha estat democràticament escollit, però entenent que hi ha altres visions del que cal fer i que no tothom els ha votat. Per tant, dissentir és un valor clau en les societats democràtiques. Amb el “petit cop de colze” i la unitat creada per a aquest efecte es dilueix l'exercici del poder i tot resulta menys clar i explícit. No pots oposar-te tan clarament a un poder que no et mana, que no t'obliga ni et premia, sinó que t'insinua i et pica l'ullet.

Els experiments conductuals són cada cop més freqüents en economia i en les estratègies de màrqueting. Però aquí estem parlant de temes que afecten principis bàsics del funcionament de les societats democràtiques, com la idea de llibertat que defensem i que pot arribar a fer-nos decidir que preferim assumir el càstig establert per no fer allò que la majoria –la que sigui hegemònica en aquell moment– consideri correcte.

La “tercera cara del poder” és la capacitat d'influir en les persones perquè facin el que el poder vol, pensant que ho fan de manera voluntària

LAMARTARILE

És més difícil oposar-se al poder quan actua de manera sinuosa i no exposa les seves polítiques explícitament